

Maakuntahallitusten puheenjohtajien kannanotto

ALUEELLISILLA TOIMILLA RATKASEVA MERKITYS ELINVOIMAISELLE SUOMELLE - KANSALLINEN KEHITTÄMISRAHOITUS TULEE TURVATA

Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen kansallisen rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä ja sen määrää tulee tulevaisuudessa lisätä. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen varjolla ei tule ajaa kansallista kehittämisrahoitusta alas. Rahoitus mahdollistaa nopean reagoinnin Venäjä-pakotteiden aiheuttamiin aluetalouden haasteisiin.

Kuluneella hallituskaudella on alueiden kestävän kasvun ja uudistumisen varmistamiseksi kaikille maakunnan liitoille kohdennettu kansallista aluekehittämistä rahaa (eli ns. AKKE-rahaa). Kansallinen rahoitus on toiminut nopeasti ja joustavasti kohdennettuna maakuntaohjelmien toimeenpanon välineenä, jolla pienillä panostuksilla on pystytty saamaan merkittäviä vipuvaikutuksia. Rahoitusta on voitu myöntää alueen omien tarpeiden mukaisesti, esimerkiksi EU:n alueidenvälisen kehittämis- ja tutkimushankkeiden valmistelemiseksi sekä älykkään erikoistumisen ja osaamisen täsmähankkeisiin. AKKE-rahoituksella on voitu rakentaa pohjaa uusille elinkeino- ja osaamispoliittisille avauksille alueellisella tasolla ja hakea jatkotyöhön isompia kansallisia ja kansainvälisiä julkisia ja yksityisiä rahoituksia.

Uuden EU-ohjelmakauden myötä käynnistyy myös Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman toteutus. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja kansallisen aluekehittämistä rahoituksen tulee olla EU:n additionaliteettiperiaatteen mukaisesti toisiaan täydentävää. Kansallista aluekehittämistä rahoitusta tulee olla myös tulevaisuudessa, koska se tukee uusien ideoiden ja investointien ensi vaiheen suunnittelua ja kypsyttämistä ja siten valmiustason nostoa hakea EU-hankerahoitusta niin kansallisesta EU-ohjelmasta kuin suorista komission rahoitusohjelmista.

Maakunnan liiton tulee itse voida päättää AKKE-rahoituksen kohdentamisesta kehittämisen kärkiä toteuttaviin hankkeisiin. Omaehtoinen kehittäminen vaarantuu, mikäli kunkin maakunnan käytettävissä oleva rajallinen määräraha kiintiöidään valmiiksi TEM:n päätöksessä.

Maakunnan liitto jäsenkuntiensa vahva kumppani ja alueellisen yhteistyön rakentaja

Alueiden kehittäminen on maakunnan liittojen, valtion, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutteista, monitasoista yhteistyötä, jota maakunnan liitto aluekehitysviranomaisena ja alueiden käytön suunnittelusta vastaavana viranomaisena alueellaan johtaa. Alueiden kehittämisellä edistetään alueiden kasvua ja kilpailukykyä, kestävä kehitystä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Näissä tehtävissä maakunnan liitto toimii jatkuvassa vuorovaikutuksessa alueen kuntien, valtion viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Maakuntien liitoilla on selkeät aluekehityslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset tehtävät. Lisäksi niillä on vahvistuva rooli alueen kuntien edunvalvojana. Erityisen tärkeää tämä on tilanteessa, jossa aiempien kansallisen ja kansainvälisen edunvalvonnan lisäksi, kunnat kaipaavat yhteistä asioiden valmistelua ja edunajajaa myös suhteessa hyvinvointialueeseen.

Aluehallinnolla tärkeä rooli kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden alueen toimijoiden kehittämiskumppanina

Valtiovarainministeriö on tänä vuonna julkistanut selvityksen Valtion aluehallinnon virastorakenteesta ja tehtävienjaosta. Selvityksessä punnitaan valtionhallinnon kehittämissuuntia ja eri vaihtoehtojen etuja ja haittoja virastojen toimivallan valtakunnallisuuden/alueellisuuden ja rakenteen monialaisuuden/ hallinnonalakohtaisuuden mukaan. Selvityksessä ei päädytä esittämään yhtä ratkaisumallia, mutta useat siinä esitetyistä vaihtoehdoista johtaisivat toteutuessaan jopa valtion aluehallinnon lakkauttamiseen kokonaan.

Alueellinen kehittäminen, koordinointi ja yhteistyö ovat ensiarvoisen tärkeitä. Tästä näkökulmasta voidaan mainita nykyisistä valtion aluehallinnon tehtävistä ainakin alueiden kehittämistä tukevien toimien toimeenpano kaikkien alueellisesti toimivien hallinnonalojen osalta sekä muodostumassa olevien työllisydenhoitoalueiden ohjaus ja kumppanuustoiminta sekä yritystukijärjestelmän vaikuttava ja tehokas toiminta. Myös alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa, väyläverkon korjaus- ja rakentamissuunnittelussa sekä ylläpidossa paikallistuntemus on avainasemassa. Alueellisten ympäristöolosuhteiden erityisosaamisen merkitys on suuri. Ympäristöasioihin liittyvän päätöksenteon oikeellisuus vaarantuu, mikäli viranomaisella ei ole riittävää aluetuntemusta. Näissä tehtävissä *valtion alueellinen läsnäolo tuo lisäarvoa ja on siten välttämättömyyksiä myös tulevaisuudessa. Mikäli valtion aluehallinnon tehtäviä ja/tai virastorakennetta ollaan seuraavalla vaalikaudella uudistamassa, tulee muutokset toteuttaa alueellista toimivaltaa korostaen*, eikä aluehallinnon tehtäviä ministeriö- tai keskusvirastotasolle siirtäen.

Helsingissä 30.8.2022

Jukka Kopra
Etelä-Karjalan maakuntahallituksen pj.
Maakuntahallitusten puheenjohtajien pj.

Katri Kulmuni
Lapin maakuntahallituksen pj.
Maakuntahallitusten puheenjohtajien 1. vpj.

Roope Lehto
Pirkanmaan maakuntahallituksen pj.
Maakuntahallitusten puheenjohtajien 2. vpj.

Yhteystiedot:

Jukka Kopra p. 0400 515066
Katri Kulmuni p. 044 2555903
Roope Lehto p. 040 5915660